विषय - व्याकरण
पेज - 1
- 30 × 12 × 0.1 c.m.

श्लिष्टोवारि: शेषमधिशायितः धातिस्माति
. . .   .
रुवचं विभ्राणाः शंभुमिघ्नानः उभकेस्त

(8) विषय - व्याकरण
संवत् - १९४१२
लेखक - गंगाराम

समायैक्यप् समाते जतिक्यप्प्रत्ययोभवति
. . .   .
सपरिक्राबिकाचार्यहता सारस्वत प्रक्रिया सम्-
-प्ता

ना

सर्व इति इदमन्त[illegible]मर्थं यस्य कस्यचिद्वचनात्प्रयोगाप्रयोगौ न प्रवर्तेते अपि तु शिष्टानामेव वचनात् वाक्ये वाक्य प्र
नोक्तिप्रसक्तिरूपो ग्रन्थ उच्यते यथा किंस्वित् दावपनं महद्भूमिरावपनं महदिति एवं चरितं संकीर्तनमिति इतिहासः वंशाघटनकीर्तनं

सर्वे देशान्तरे। सर्वे खल्वप्येते शब्दा देशान्तरेषु प्रयुज्यन्ते न चैवोपलभ्यन्ते उपलब्धौ यत्नः क्रियतां महान् शब्दस्य प्रयोग
विषयः स[illegible]प्तद्वीपा वसुमती त्रयो लोकाश्चत्वारो वेदाः साङ्गाः सरहस्या बहुधा भिन्ना एकशतमध्वर्युशाखाः सहस्रव
र्त्मा सामवेदः एकविंशतिधा बाह्वृच्यं नवधाथर्वणो वेदः वाकोवा[illegible]क्यमितिहासः पुराणं वैद्यकमित्येतावान् शब्दस्य प्रयोगविष
यः एतावन्तं शब्दस्य प्रयोगविषयमननुनिशम्य सन्त्यप्रयुक्ता इति वचनं केवलं साहसमात्रमेव एतस्मिंश्चातिमहति शब्दस्य प्र
योगविषये ते ते शब्दास्तत्र तत्र नियतविषया दृश्यन्ते तद्यथा शवतिर्गतिकर्मा कंबोजेष्वेव भाषितो भवति विकार एनमार्या भा
षन्ते शव इति हम्मतिः सुराष्ट्रेषु रंहतिः प्राच्यमध्येषु गमिमेव त्वार्याः प्रयुञ्जते दातिर्लवनार्थे प्राच्येषु दात्रमुदीच्येषु ये
चाप्येते भवतोऽप्रयुक्ता अभिमताः शब्दाः एतेषामपि प्रयोगो दृश्यते क्व वेदे तद्यथा यद्वो रेवती रेवत्यं तदूषय यन्मे नरः श्रु
त्यं ब्रह्म चक्र यत्रा नश्चक्रा जरसं तनूनामिति किं पुनः शब्दस्य ज्ञाने धर्मः आहोस्वित्प्रयोगे कश्चात्र विशेषः ज्ञाने धर्म इति चे
त्तथाऽधर्मः ज्ञाने धर्म इति चेत्तथाऽधर्मः प्राप्नोति यो हि शब्दाञ्जानात्यपशब्दानप्यसौ जानाति यथैव शब्दज्ञाने धर्मः एव
मपशब्दज्ञानेऽप्यधर्मः अथवा भूयानधर्मः प्राप्नोति भूयांसोऽपशब्दा अल्पीयांसः शब्दाः एकैकस्य शब्दस्य बहवोऽपभ्रंशाः त
द्यथा गौरित्यस्य गावी गोणी गोता गोपोतलिके त्येवमादयोऽपभ्रंशाः॥ छ॥

कृ

पुराणं विकार इति शौवतोऽभ्यस्ता वस्य विकारस्तत्रेत्यर्थः। किं पुनरिति एकः शब्दः सम्यग्ज्ञातः सुप्रयुक्तः स्वर्गे लोके कामधुग्भवतीति
श्रुतिः। तत्र किं सम्यग्ज्ञानः कामधुग्भवति सुप्रयोगात् सम्यक् ज्ञाततानु मानमित्यर्थः आहोस्वित् सुप्रयुक्तः कामधुग्भवति सुप्रयु
क्तः तत्र सम्यग्ज्ञानादित्यर्थः। इति प्रश्नः ज्ञाने धर्म इति चेदिति यथा श्लेष्मणः प्रकोपनं क्लेरु[illegible] इदं वायोस्तथे तापि ज्ञायत इति
भावः॥ छ॥

इति ३

सप्तासि देवती रेव इषप

ना.कै.प्र. आचार इति प्रयोगे अविर्वेदः न च प्रयत्न इति यदि प्रयत्नेन विना फलं स्यात् प्रयत्नस्य वैयर्थ्यमापद्येतेत्यर्थः व्यतिरेक इति परि
हासः तत्तुल्यमिति वेदः शब्दोपस्यार्थस्य स वेद शब्दः तस्य यथा ज्ञातान्स्थानं तथा शब्दानामपि प्रकृत्यादिविभागज्ञानस्य वेक

१२ आचारे नियमः आचारेषु नियमं वेदयते तेऽसुरा हेलय इति कुर्वन्तः पराबभूवुरिति अस्तु तर्हि प्रयोगे प्रयोगे सर्व
लोकस्य यदि प्रयोगे धर्मः सर्वो लोकोऽभ्युदयेन युज्येत कस्येदानीं मत्सरः यदि सर्वो लोकोऽभ्युदयेन युज्येत न खलु
कश्चिन्मत्सरः प्रयत्नानर्थक्यं भवति फलवता च नाम प्रयत्नेन भवितव्यम् न च प्रयत्नः फलाद्व्यतिरेच्यं न तु चयं कृतप्रयत्नाः
तेसाधीयः शब्दान्प्रयोक्ष्यन्ते अन्तरावसाधीयोऽभ्युदयेन योक्ष्यन्ते व्यतिरेकोपि वै लक्ष्यते दृश्यन्ते हि कृतप्रयत्नाश्चाप्रवीणा अकृतप्रयत्नाः
प्रवीणाः तत्र फलव्यतिरेकोपि स्यात् एवं तर्हि नापि ज्ञानादेव धर्मो नापि प्रयोगादेव किन्तर्हि शास्त्रपूर्वके प्रयोगेऽभ्युदयस्तत्तुल्यं वेदश शब्द
वेन शास्त्रपूर्वकं यः शब्दान्प्रयुङ्क्ते सोऽभ्युदयेन युज्यते तत्तुल्यं वेदशब्देन वेदशब्दा अप्येवमभिवदन्ति योऽग्निष्टोमेन यजते
ते य उ चैनमेवं वेद योऽग्निं नाचिकेतं चिनुते य उ चैनमेवं वेद अपर आह तत्तुल्यं वेदशब्देनेति यथा वेदशब्दा नियम
पूर्वमधीताः फलवन्तो भवन्ति एवं यः शास्त्रपूर्वकं शब्दान्प्रयुङ्क्ते सोऽभ्युदयेन युज्यत इति अथवा पुनरस्तु ज्ञान एव ध
र्म इति ननु चोक्तं ज्ञाने धर्म इति चेत्तथाऽधर्म इति ॥ ॥

प्रयोग इत्यर्थः अपर आहेति वेदश्चासौ शब्दश्चेति वेदशब्द इति कर्मधारयः अथवेति अपशब्दज्ञाननान्तरीयकताद्धद
ज्ञानस्य पृथक्फलमपशब्दज्ञानस्य नास्तीत्यर्थः ॥ ॥

खेदादिति। खेदयतीति खेदो रागः इन्द्रियनियमासामर्थ्यं वा खेदः। पयोव्रत इति सत्यामर्थितायामपरा व्रतयतीति नि
मोयन्त्र लविधिः अर्थितामावे कारणाभावात्। समानायामिति [illegible] यद्यपि साधवो दपभ्रंशा न वाचकास्तथापि सामर्थ्यमायेन
साधुशब्दव्यवधानेनार्थं प्रत्यायपन्ति केचिदपभ्रंशाः परम्परयानि रूढिमागताः [illegible] साधुशब्दानुस्मारयन्तरावार्थं प्रत्याप
यन्ति अन्येन मन्यन्ते साधुशब्द वदप[illegible]भ्रंशा अपि साक्षादर्थस्य वाचका इति अस्त्वप्रयुक्त इति। अयोगम्लेच्छा दस्याः स
तया खेदात्स्त्री ष्व प्रवृत्तिर्भवति समानगम्यनखेद विगमो गम्यायां चागम्यायाञ्च तत्र नियमः क्रियते इयं गम्येयमगम्येति
वेदे खल्वपि पयोव्रतो ब्राह्मणः यवागूव्रतो राजन्यः आमिक्षाव्रतो वैश्य इत्युच्यते व्रतं च नाम अभ्यवहारार्थमुपादीय
ते शक्यं चानेन शालिमांसादीन्यपि व्रतयितुं तत्र नियमः क्रियते तथा बैल्वः खादिरो वा यूपः स्यादित्युच्यते यूपश्च नाम पश्वनुब
न्धार्थमुपादीयते शक्यं चानेन यत्किञ्चिदेव काष्ठमुच्छ्रित्यानुच्छ्रित्य वा पशुरनुबन्धुं तत्र नियमः क्रियते तथाग्नौ कपालान्य
धिश्रित्याभिमन्त्रयते भृगूणामङ्गिरसां [illegible] घर्मस्य तपसा तप्यध्वमिति अन्तरेणापि मन्त्रमग्निर्दहनकर्मा कपालानि सन्ता
पयति तत्र नियमः क्रियते एवं क्रियमाणमभ्युदयकारि भवतीति एवमिहापि समानायामर्थावगतौ शब्देन चापशब्देन च धर्मनि
यमः क्रियते शब्देनैवार्थोऽभिधेयो नापशब्देनेति एवं क्रियमाणमभ्युदयकारि भवतीति अस्त्वप्रयुक्तः सन्ति वै शब्दा अप्रयुक्ताः
तद्यथा ऊषतेरुचक्र पेचेति किमतो यत् [illegible] सन्त्यप्रयुक्ताः प्रयोगाद्धि भवान्शब्दानां साधुत्वमध्यवस्यति य इदानीमप्रयुक्ता नामी
साधवः स्युः॥

तेऽप्रयुक्ता नामप्यन्वाख्यानादप्रामाण्यमाशंकते यथाघटादीनां विनाप्यर्थक्रियया सद्भावस्त्यते नैवं शब्दानां तेऽपि सर्वदा व्यवहारायत्र
युज्यमानाः सन्तः सत्वेनावसीयन्ते इत्याहुः॥ श्रीरामायनमः॥ श्रीदुर्गायैनमः॥ श्रीदुर्गायैनमः॥ श्रीदुर्गायैनमः॥ श्रीदुर्गायैनमः॥

४

भा॰ कै॰ प्र॰ ११

इदमिति। कस्मै दानीमित्युपहासपरं उक्तवन्तः शास्त्रेण स्वातन्त्र्यादिसंज्ञावादवन्मितसत्ताः एवकारेण न ह्यप्रयुक्तमित्यर्थं न तं
लोक इति यथा लोको ऽर्थावगमाय शब्दान्प्रयुङ्क्ते नैवमस्मये ते ऽर्थे प्रयुक्ताः अपितु स्वरूपपदार्थका इत्यर्थः। अर्थे शब्दप्रयोगादि
ति अर्थे सङ्ग्रावः शब्दसंज्ञे वेलिंग नहि विनाशब्देनार्थप्रत्यायनमुपपद्यते इतरो ऽन्यथासिद्धतामाह अप्रयोग इति यतो ऽन्ये ते वा

इदं तावद्विप्रतिषिद्धं यदुच्यते सन्ति वै शब्दा अप्रयुक्ता इति यदि सन्ति नाप्रयुक्ताः अथाप्रयुक्ता न सन्ति सन्ति चाप्रयुक्ता
श्चेति विप्रतिषिद्धं प्रयुञ्जान एव खलु भवानाह सन्ति शब्दा अप्रयुक्ता इति कस्मै दानीमन्यो भवज्जातीयकः पुरुषः शब्दा
नां प्रयोगे साधुः स्यात् नैतद्विप्रतिषिद्धं सन्तीति तावद्ब्रूमः यदेताञ्छास्त्रविदः शास्त्रेणानुविदधते अप्रयुक्ता इति च
ब्रूमः यल्लोके ऽप्रयुक्ता इति यदप्युच्यते कस्मै दानीम[न्यो] भवज्जातीयकः पुरुषः शब्दानां प्रयोगे साधुः स्यात्॥
इति नन्वमो ऽस्माभिरप्रयुक्ता इति किन्तर्हि लोके ऽप्रयुक्ता इति नन्वच भवानप्यभ्यन्तरो लोके अभ्यन्तरो ऽहं लोके न त्वहं लोकः
अस्त्यप्रयुक्त इति चेन्नार्थे शब्दप्रयोगात् अस्त्यप्रयुक्त इति चेत् तन्न किं कारणं अर्थे शब्दप्रयोगात्। अर्थे शब्दाः प्रयु।
ज्यन्ते सन्ति चैषां शब्दानामर्थाः येष्वर्थेष्वप्रयुज्यन्ते अप्रयोगः प्रयोगान्यत्वात् अप्र[योगः] योगः खल्वेषां शब्दानां न्याय्यः कुतः
प्रयोगान्यत्वात् यदेतेषां शब्दानामर्थे ऽन्याञ्छब्दान्प्रयुञ्जते तद्यथा ऊषेत्यस्य शब्दस्यार्थे क्व यूयमुषिताः तिरेत्यस्या
र्थे क्व यूयं तीर्णाः चक्षेत्यस्यार्थे क्व यूयं कृतवन्तः पचेत्यस्यार्थे क्व यूयं पक्ववन्त इति अप्रयुक्ते दीर्घसत्रवत् यद्यप्यप्रयु
क्ताः अवश्यं दीर्घसत्रवल्लक्षणेनानुविधेयाः तद्यथा दीर्घसत्राणि वार्षशतिकानि वार्षसहस्रिकाणि च न चाद्यत्वे कश्चि
दप्याहरति केवलमृषिसम्प्रदायो धर्म इति कृत्वा याज्ञिकाः शास्त्रेणानुविदधते॥ ॥

मर्थानां सन्ति वाचकास्ततो नैषामनुमानमुपपद्यते। यद्यप्यूषेत्यस्योषिता इति समानार्थो न भवति परोक्षतादेर्विशेषस्यानवगमात् तथा
पि तत्प्रत्यायनाय पदान्तरसहितः प्रयुज्यते सम्प्रत्यप्रयुज्यमानानामपि वैप्रयुक्ततादनुशासनं कर्तव्यमित्याह अप्रयुक्त इति आ
सम्प्रदाय इति वेदाध्ययनमित्यर्थः॥ ॥

संदेहपतो दर्शितम विपर्यायोक्तविषयं दर्शयति प्रस्तुतेनेत्यादिना २

रिम

त्वानभ्युपगम इति भावः यत्तु भगवद्रूपेणावगमने विशेषणमर्यादालभ्यत्वेनानुदरं न पर्यायोक्तस्य
विषय इति तद्विचारणीयम् नहि पर्यायोक्ते व्यंग्यस्य दर्यकृतो विच्छित्तिविशेषः किंतु भंग्यान्तरा
भिधानकृत एव व्यंगं तु भंग्यन्तराभिधानतोऽदरमेव शायनोऽहृदयेन यथाह हारनन्यामिति वा वदितेत्य
नेऽयं देशोऽलंकरणीयः तत्फलं तावत्प्रतिपन्नेतव्यः इत्यादावत्यदरं दर लोकावनमकिंचित्करमेव अलंका
तोप रसर्वस्वकारग्रन्थविरोधोद्भावनं तु नास्ति कारणं प्रतिनशोभते उपजीव्यत्वोद्भावनमपि प्रयासः किंचि
त्करमेव युक्तिविरोध इति यतोऽलंकार्यत्वेऽहि प्रस्तुतमात्रं उद्भावयितुरवगमयतीत्युक्तं विस्तरेण प्रकारान्तरे
ण पर्यायोक्तं लक्षयति संपादनरूपं पद्यं दितिप्रस्तुतसाधनतात्कारणमित्यर्थः देहीति परिधानेनाधरस्य हेतुः
निगूहितमाधवादिनमेव च प्रकारद्वयसाधारणं नत्वन्यतरत्वसामान्यलक्षणे बोध्यम् इति पर्यायोक्ति
इत्यर्थः प्रकरणे उक्तिरिति प्रवृत्तिदास्तुतिमानिति स्तुतिनिंदयोरिति चेतनेनरयोगो न विवक्षितः तथा च नि
६ दयास्तुतेः स्तुत्या च निंदयाः स्तुत्यास्तुते उक्तिरभिव्यक्तिः व्याजस्तुतिरित्यर्थः प्रथमे व्याजेन स्तुतिस्तुरम
योव्याज रूपा स्तुतिरिति विग्रहश्चत्वे व्याज एव व्याजस्तुतिपदार्थानुगमाभावात् निंदया निंदाभिव्य
मिश्र २ क्तिर्व्याजनिंदा स्तुत्यनलंकारत्वे गुरुत्वपते एव माद्यप्रकारद्वये स्तुतिनिंदयोः समानविषयत्वमिन्न
विषयत्वाभ्यां प्रत्येकं द्विविधमिति चत्वारो भेदाः अन्यस्तुतिमिन्नविषयस्तुतिक एवेति पंच भेदाः तत्र
पर्यायोक्तमिति रमणीये ... साधनं संपादनं तदपिप
र्यायोक्तं पर्यायेण व्याजरूपेण उक्तं यत्रेति विग्रहस्तेः संपादनेति ४०

मुद्र॰ ककमंडलुकाष्ठपीठोपानत्‌नं वासांसि ते स्वधा इति गंधादिपददानं अ
पसंख्यामाह त्रयोदश पदा वा एकादश वा नव सप्त पंच त्रीणि एकं वा
तत्र पदान्यष्ठ विधानि ॥ त्रयोदशपदविधानि वा ॥ पूर्वाम्नि ये नादे
वतानि दद्यात् तद्यथा पवित्रासनवस्त्राणि छत्रोपान
त्कमंडलुः भोजनं भोजनाधारमुपवितं तथा ष्ठया १ पादु
के व्यजनं पिहं शय्या च मुद्रिका तथा एवं त्रयोदशपदविधं पदं
प्रोक्तं मनोषिभिः २ ततः स कृत्वा सपत्नीको यजमानः
आचार्य गणपति षोडशमातृ नवग्रहपूजा विधानं विधा
य पात्राण्यामंत्र्य लाश्याद्दद्यात् तत्र मंत्रः ॐ तत्सद्या राम

8

रंदत्वा ॐ पादिव्या आपः पयसा संबभूव उ येंतरिक्षा उत्या पार्थिवी औ हिर
ण्यवर्णा यज्ञिया स्तान आपः शिवाः शं स्योना सुह वा भवंतु इतिप
ठित्वा भार्टिकादि न्यादाय ॐ अद्यामुक गोत्रपितर मुक शर्मन् सां
वत्सरै कौदिक श्राद्ध एष ते हस्तार्घः स्वधा इतिभोजनपात्रोपरिस्व
र्घं जलं दद्यात् पात्रेस पवित्रं पित्रासन वाम पार्श्वे प वित्रे स्था
नमसी त्यर्घपात्रं सपवित्रमधोमुखं स्थापयेत् तच्च दक्षिणादान
पर्यंत न चालयेत् ततः श्राद्धदेशे तिलान्विकीर्य ततो भार्टकादी
न्यादाय ॐ अद्यामुक गोत्रपितर मुक शर्मन् सांवत्सरे कौदिक
श्राद्धे एतानि गंधपुष्पमालाधूपदीपतांबूलयज्ञोपवीतानु लोय

मु॰ त्सद्यामुकगोत्रस्य पितुरमुकशर्मणः सांवत्सरैकोद्दिष्टश्राद्धे ऽक्षयस्व
र्गलोकप्राप्तिकामनया सोपस्करशय्यादानार्थमेभिर्द्रव्यैरमु
कगोत्रममुकशर्माणं ब्राह्मणं त्वामहं वृणे वृणुयादिति ब्राह्मणं
वदेत् कुशत्रयजलान्यादाय ॐ तत्सद्यामुकगोत्रस्य पितुरमुक
शर्मणः सांवत्सरैकोद्दिष्टश्राद्धे षोडश वर्षसहस्रावच्छि॰ न्न।
स्वर्गलोकमहीततत्वडुत्तरविष्णुलोकप्राप्तिकामनया शय्यां सतूला
स्तरणप्रवरोपधानाच्छादनपटपुष्पावंधचामरसुगंधद्रव्यनालि
केरतांबूलपुष्पमालादर्जूइद्धूनतत्फलादिकरितवंशाखा
त्रकंकिनकांसांजनाजनधानीशालाकादर्पणनखकृंतनेनात्या राम

10

मुकगोत्रस्यपितुरमुकशर्मणः संवत्सरेकोदिष्टश्राद्धे अक्षय
स्वर्गलोकप्राप्तिकामनयाकर्तव्यश्राध्यादिदानांगत्वेनगणेशपूजा
दिपूजनमहंकरिष्ये इतिसंकल्पः पुनाहालाश्राध्यादानेकु
र्यात् ॐतत्सद्यामुकगोत्रस्यपितुरमुकशर्मणः संवत्सरेको
दिष्टश्राद्धे अक्षयस्वर्गलोप्राप्तिकामनयाश्राध्यादिदानम
हंकरिष्ये ॐपुंडरीकाक्षः पुनातिवितिकुशत्रयः जलेः प्राध्याम
भिषिंच्य ॐसोपकरणश्राध्यायैः नमः इतिविसंपूज्य ॐब्राह्म
णायनमः इतिविसंपूजयेत् ॐइमांसोपकरणश्राध्यांददामि इति
द्विजकरेजलदानंदद्स्वेति ब्राह्मणोवदेत् ततोवरणींदद्यात् ॐतत

कथ

सु॰ द्व॰ ५

जदंपति परिधान वस्त्राणि बृहस्पतिर्देवता नियधानाम गोत्राय ब्राह्म
णाय तुभ्य महं प्रददे १ ॐ तत्सद्द्यामुक गोत्रस्यपितुरमुक प्रामिणः
संवत्सरे कोदिछ मुद्र श्राद्धे तव स्त्र दान संगतासि छो यद्दिनण
द्रव्यममुक देवतं यथा नाम गोत्राय ब्राह्मणाय तुभ्यमहं संप्रददे २
भुयपात्रदान पूजादि ॐ तत्सद्द्यामुक गोत्रस्यपितुरमुक प्रा
मिणः संवत्सरे कोदिछ मद्र श्राद्धे ऽक्षय स्वर्गलोक प्राप्ति कामनया
इमानि कांस्यपित्तलमयानि भाजनानि विष्व क मा देवतानि यथा
नाम गोत्राय ब्राह्मणाय तुभ्य महं संप्रददे १ ॐ तत्सद्द्यामुक गो
त्रस्यपितुरमुक प्रामिणः अक्षय स्वर्गार्थे कृतभाजन संगतासि राम

५

12

दनसाधनलोह घारस्य दीपिका को ब्द पादु काष्द पीगादि स्वस्व देवतां
शाप्यो चितसामग्री सं युताममुतानानागोत्रादेवतां यथानामगोत्राय ब्रा
ह्मणाय तुभ्यमहं संप्रददे ॐ तत्सद द्यामुक गोत्रस्यपितुरमुक शर्म
णः सांवत्सरैकोदिष्ट मुद्दिश्याद्वैरूप स्वर्ग लोक प्राप्त्यर्थं कृत
श्राद्ध्यादानादि सांगतासिद्ध्यर्थमिदं दक्षिणाद्रव्यममुक दैवतं य
थानाम गोत्राय ब्राह्मणाय तुभ्यमहं संप्रददे अथ वत्स दा
नं ॐ तत्सद द्यामुक गोत्रस्य पितुरमुक शर्मणः सांवत्सरैकोदि
ष्ट मुद्दिश्याद्ध सोमलोके भोगचन्द्र सरूपे तन्दुस्व ततुसरत्वाव
र्णावच्छिन्न सोमलोक वासोत्तर विष्णुलोक प्राप्तिकामनयादि

णीषत्वा समासेक्यप् समासेसति क्त्वाप्रत्ययोभवति समानकर्त्तृके धातौ प्रयु
ज्यमाने संप्रहृत्य करोति प्रणम्यगच्छति अनञ्पूर्वे इत्यके अकृत्वागच्छति
क्यापि चैत्रगणः परिणाम प्रभृतेः तत्कालोपदृश्यते नेत्रे संमील्य सह [illegible]ति
सुखं आदाय स्वपिति पौनःपुण्येणाम्यंद्विः मत्र धातोः पौनःपुण्ये णमुप्र
त्ययोभवति तस्य चाद्विर्वचनं पायं पायं गच्छति भोजं भोजं व्रजति कष
मादिषु स्वार्थेणमन्तः कषकार उषकार अव्ययीभावे क्यप् व्रतमूपगतः
लक्ष्मीरामुट च लक्ष्मीः स्वापतेः स्त्रीलिङ्गे [illegible] संघातयोः टिलोपः
संयोगान्तस्य लोपः टि वादीप् स्त्री वर्णकारः ककार रादिफो वा रकारे रेफः

सा०उ.
१६

रकारादीनि नामानि स्व एव ते मम पार्वति मनः प्रसन्नतामेति रामरामाभि
धायकाः ॥२॥ लोकाके स्यापि सिद्धिः यथा मातरादेः स्वरूपातो ऽनुभूत्या
दिः प्राद्वो ऽभूयन्न सार्थकः समस्करी मुभंाचकेशक्तिं पांचनरोचितामू
॥१॥ भवताद्वेहयग्रीवः कमलाकरईश्वरः सुरास्तुरनराकार मधुपाभि
तपत्कजः ॥२॥ इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यकृता सारस्वत प्रक्रि
यासमाप्ता ॥ संवत् १९१३॥ हरे राम राम हरे हरे कृष्णगोपाविन्दायनमः
वतेनमः लि॥ स्वतमिदं पुस्तकं गंगारामेण स्वपठनाय रामराम राम श्री
रामश्री रामश्री रामश्री

राम
१६